

El somni atlàntic de Vicent Todolí

Quan Vicent Todolí (Palmera, la Safor, 1958) va deixar la direcció artística de l'IVAM, va rebre ofertes des de Bilbao i Nova York, però va triar un museu en Porto (Portugal) que aleshores només era un projecte. EL TEMPS ha travessat la península per saber per què.

Vicent Todolí, enfront de l'edifici de la Fundació Serralves, a prop del qual es construeix el Museu d'Art Contemporani. "Es tracta d'un espai molt especial que molt pocs museus tenen, si és que el té algú".

JORDI SEBASTIA

Vicent Todolí va ser durant onze anys el responsable de l'àrea artística de l'IVAM. Després de l'arribada del govern del PP a la Generalitat Valenciana i de la designació d'un nou responsable, va decidir deixar el càrrec i canviar d'aires. Amb les ofertes de director del Centre Guggenheim en Bilbao i de conservador en cap del centre de Nova York en la taula, Todolí es va decidir per la direcció del Museu Serralves d'Art Contemporània en Porto (Portugal) que obrirà les seues portes al juny del 1999. Envoltat per un jardí magnífic refrescat per la brisa que arriba de l'Atlàntic, ens explica els motius de la seua elecció.

—Per què va venir a la Fundació de Serralves en Porto?

—En primer lloc perquè ací puc començar de zero, el potencial econòmic no és molt alt però la llibertat és

total, i en segon lloc, perquè es tracta d'un espai molt especial que molt pocs museus tenen, si és que el té algú. Tenim el parc, dissenyat especialment per a l'entorn de la casa, la casa mateixa, que fins ara era el lloc de les exposicions i que representa l'arquitectura i la decoració post art-decò, i després tenim l'edifici del museu que dirigeix Alvaro Siza. Són tres elements que creen un espai molt atractiu i únic.

—Per què no va acceptar altres ofertes que a priori pareixen més interessants?

—Són ofertes aparentment més atractives, que pareix que et puguen fer pujar d'escalafó, però jo crec que el més important és poder fer el que tu creus que s'ha de fer, i en altres llocs això pots fer-ho només en un 20% del temps; durant la resta només ets un mer braç executor. Jo vull imposar-me les limitacions, no vull que em vinguen de fora. Accepte les econòmi-

Serralves, un lloc excepcional

A principis dels anys 30, l'empresari Cabral, que s'havia fet multimilionari amb les seues indústries tèxtils, va adquirir una finca rústica situada a la rodalia de Porto: la vil·la de Serralves. Cabral va aportar tot el seu gust per l'arquitectura del moment i tot el seu capital per convertir aquell espai en un lloc singular. Els arquitectes i decoradors més importants treballaren en la casa. Charles Siclis, Lalique, Leleu, Perzel, Porteneuve, Rulhmann hi deixaren la seua empremta fins que l'arquitecte portuguès Marques da Silva signà el projecte definitiu de la casa que queda enllestida el 1940. Vingueren aleshores el paisatgistes, encapçalats per Jacques Gréber, que dissenyaren un jardí pensat per servir de marc ideal per a l'objecte arquitectònic. El resultat fou un conjunt equilibrat i singular, però també molt car de mantenir. L'industrial hagué de vendre algunes zones de la vil·la fins que, arruïnat, se'n despreguè de l'obra que havia ocupat bona part de la seua vida. Després de diverses etapes, l'espai, que ocupa divuit hectàrees va convertir el 1989 en una Fundació Privada d'utilitat pública dedicada a la promoció de l'art contemporani i la natura, en la qual intervenen l'estat portuguès, diverses institucions i més de seixanta empreses. El creixement de la ciutat ha

deixat la Fundació Serralves en el centre de l'exemple de Porto, i l'ha convertit en un pulmó importantíssim per a l'entorn urbà.

La casa ha servit fins ara de lloc d'exposicions, però quedarà per a actes molt concrets a partir de juny de l'any que ve, quan s'inaugure el museu d'art contemporani que construeix l'arquitecte Alvaro Siza, autor, entre altres projectes, de la restauració del Campo di Marte a Venècia i del centre cultural La Defensa a Madrid. Els mobles de la casa, recuperats de col·leccions particulars de tot Europa, tornaran a ocupar les sales per a les quals van ser dissenyats, i convertiran la casa en un museu *per se*. La part de la finca que encara es dedica a les tasques agrícoles, serveix per iniciar xiquets i adults en programes de protecció de la natura i de retrobament amb l'agricultura i la ramaderia tradicionals.

El valencià Vicent Todolí és el responsable de la direcció del nou museu i de les exposicions programades fins a l'any 2000. Al juny del 1999 s'obrirà al públic amb una exposició anomenada Circa 68, un espai de reflexió al voltant de l'art en un moment de clara ruptura històrica. Una aposta amb la qual Porto aspira a convertir-se en un referent obligat en el panorama museístic europeu. **J. S.**

ques, però no les programàtiques. En aquest cas, per exemple, jo mateix sé que he de fer certes "concessions" a l'entorn perquè un projecte s'ha d'arrelar i per això, tot i que serà un museu internacional, també serà molt portuguès.

—*I quant a les obres i els artistes exhibits no s'ha de fer cap concessió?*

—També. Al principi, sobretot, s'han de programar certs "caramels", obres o artistes amb els quals el públic es trobe més còmode, però això sí, han de ser caramels de qualitat. En qualsevol cas, jo tinc clar que des dels museus hem d'intentar obrir camins al públic, tot el contrari del que fa la televisió, que li's dóna tots tancats. Cal provocar en el visitant una certa incomfortabilitat i crear sensacions ambigües: provocar preguntes, no respostes, aquest és l'art que val la pena per a mi. Així en la programació de les exposicions cal mantenir un ritme, un equilibri i donar exposicions més "còmodes" alternades amb d'altres de més radicals, mantenir una dicotomia entre l'atracció i la repulsió.

—*Tinc entès que la col·lecció es basarà en l'art després dels anys 60.*

—Sí. Els diners no donaven per a fer una bona col·lecció des de principis de segle i, a més, en el museu del Chiado, en Lisboa, ja existia un principi de

col·lecció fins als anys 60, de manera que hem decidit concentrar esforços: allà aniran les obres fins als 60, i ací les posteriors. Un museu ha de tenir una personalitat pròpia, cal buscar-la i treballar-la. Nosaltres hem escollit el 68 com a data clau, una data al voltant de la qual comencen a produir-se uns canvis en el paradigma artístic que en certa mesura anticipen l'avenir polític. Tindrem dues línies, per un costat un col·lecció de l'art portuguès produït a partir del 1968, i per un altre una col·lecció internacional que girarà al voltant d'aquell any. Respecte a les exposicions serem més oberts i primarà l'interès i la qualitat per damunt de si s'adapten o no al projecte.

—*Quins noms em pot avançar dels artistes que hi seran en la col·lecció?*

—Prefereix no dir-ne cap. No busquem els noms sinó la coherència temporal. Apostem pel panteisme, no pel monoteisme. Hi haurà fins i tot obres que no són representatives dels autors, perquè les van fer en aquell moment i després continuaren per altres camins, però sí de l'època. És una col·lecció d'exploració que intenta fugir de l'estendard. Tenim dos anys per fer-la i alguns indicis ens diuen que hem encertat.

—*Per exemple?*

—Per exemple, en Christie's [Una de les cases més importants en la classificació i venda d'obres d'art]

Vicent Todolí és el responsable de la direcció del Museu Serralves, que obrirà les portes el mes de juny vinent:
 "Vaig venir perquè ací puc començar de zero, la llibertat és total".

han canviat la seua divisió dels períodes artístics a l'hora de fer subhastes i valoracions i divideixen a partir del 68. Això també té el seu aspecte negatiu: han pujat els preus.

—*O siga, que us heu avançat a una tendència més general.*

—Un poc, però també hem de tenir en compte que ja comença a haver-hi una distància històrica suficient per a poder valorar amb més objectivitat i reconèixer un moment concret de la història de l'art com a tal.

—*Què aplica en la Fundació Serralves del que va aprendre en l'IVAM?*

—Jo sempre he treballat amb "turbo", amb molta intensitat i allà, amb el temps, vaig aprendre a sedimentar un poc més el meu treball, a controlar més els canvis de ritme i a fer anàlisis més tranquil·les. He aconseguit obligar-me a això. Després, crec que he adquirit una major capacitat política, entesa en el sentit d'implicar-me en la societat per a la qual treballo.

—*Ací també hi ha molta activitat pedagògica i concerts, projeccions, cinema, de tot això també n'és el responsable?*

—No, afortunadament no. No sabia fer-ho. Només em pertoca l'àrea de la col·lecció i les exposicions. Amb la resta d'àrees em coordine, per exemple amb el

cinema i la música, tinc la intenció de programar cicles coordinats amb les exposicions.

—*Se'n va anar de l'IVAM dolgut?*

—Me n'aní perquè jo no era el responsable, el que es feia no depenia de mi.

—*Va ser una eixida un poc tempestuosa.*

—Sí, no va ser gens pacífica. Crec que en ocasions has de seguir la intuïció i en aquell moment, quan va entrar la nova direcció, la intuïció em va dir que havia d'anar-me'n, que seria millor, però no li vaig fer cas i vaig intentar continuar. La intuïció tenia raó, no va ser possible.

—*Què li pareix la nova trajectòria de l'IVAM?*

—Preferesc no parlar-ne, tantpoc no el segueix massa; però és evident que la línia que segueix no és la mateixa que tenia.

—*Fins a quan es quedarà per Porto?*

—Tinc un contracte fins a l'any 2000 i després ja veurem. La inauguració del museu és al juny de l'any que ve i serà un moment molt important, a més Porto serà capital cultural el 2001 i jo vull que el museu faça un bon paper.

—*Ja coneixia la ciutat?*

—Hi havia estat un parell de vegades i també havia fet en l'IVAM un parell d'exposicions amb artistes portuguesos. El panorama artístic em va semblar molt més complex que no em pensava i la ciutat és molt agradable, no té grans monuments però té una atmosfera molt personal que als artistes els agrada molt.

—*Més o menys el que diuen de València.*

—Podríem comparar-les.

—*Per cert, què li semblen les últimes innovacions urbanístiques de la ciutat?*

—Van molt en la línia *Nouveau riche*, construint monolits ací i allà sense un projecte clar; i he vist que continua el procés de fugir dels llocs on hi ha problemes, el centre, i construir on més fàcil resulta fer-ho, per l'horta. Em vaig dur una desil·lusió amb l'hemisfèric, tanta propaganda i resulta que al final només és un cinema en tres dimensions com els que ja hi havia per tot Europa.

Jordi Sebastià

La princesa de Babilònia

Voltaire

El príncep Amazam i la princesa Formosant viuen una història d'amor apassionada al llarg d'un viatge fantàstic, ple de màgia i amerat de l'esperit aventurer de les grans batalles.

Trad. de Jesús Cortés
179 pàgs. 995 ptes.

Bromera
"A la Lluna de València", 40

Fatum

Wenceslau Ventura

L'escriptor Wenceslau Ventura, nascut a Xàtiva i llicenciat en Filologia Francesa, ha col·laborat en les revistes *Bavel* i *Mà d'Obra*. Fins ara ha publicat les obres de poesia *Vaixells a Copenhagen* i *Sensòrium*. També ha traduït *Opiario*, de Fernando Pessoa.

Denes 10 Editorial
"Edicions de la Guerra & Café Malvarrosa", 35

L'Antic Egipte dia a dia

Christian Jacq

Al llarg de tres mil·lennis d'història, la terra dels faraons va crear, va sofrir, va combatre per la seva llibertat, va erigir temples d'eternitat i va escriure textos sagrats de gran profunditat.

Edicions 62
"Llibres a l'Abast", 323